

БЕЗБЈЕДНОСНЕ СТУДИЈЕ И
КУЛТУРА БЕЗБЈЕДНОСТИ

Др Раденко Шћекић
Чигоја, Београд, 2016.

Публикована је нова књига доц. др Оливере Ињац „Безбједносне студије и култура безбједности“ у издању издавачке куће Чигоја из Београда. Рецензенти књиге су: Проф др Радован Вукадиновић, Проф др Драган Р. Симић, Проф др Антон Гризолд. Уредник издања је Проф др Чедомир Чупић. Књига је настала на основу дијела докторске дисертације „Културолошки аспект међународне безбједности“, одбрањене 2011. на Факултету политичких наука УЦГ. Један сегмент разраде теза изложених у књизи спроведен је током студијског боравка у Европском центру студија безбједности „Џорџ Маршал“ у Њемачкој.

У књизи су студиозно сакупљена сазнања и идеје: на који начин и са ког аспекта се у студијама безбједности позиционира културни аспект. У књизи је синтетизовано знање о ресурсима културе и ефектима у савременој безбједности; културним пољима и теоријско-интерпретативним оквирима културе; симболици и култури међународне безбједности. Апострофирано је неколико главних елемената који се идентификују у великом броју анализа културе и за ову прилику се ближе одређују, попут: културног обрасца, одлика културе, структура и садржине културе и културне вриједности. Указано је да је културни образац специфичнији појам од културе, јер се односи на друштвене појаве или на културу одређених друштвених група. Културне вриједности се најчешће дефинишу као скуп увјерења, мишљења и ставова, која су прихватљива и сматрају се позитивним, а у складу су са владајућим мишљењем. Ауторка се водила идејом да укаже и појасни културне обрасце међународне безбједности, „као и вјером да култура са својим онтолошким својствима, може све преформулисати на боље“ како је истакла у Предговору. Апострофирајући очигледан примјер, улогу коју култура има код савремене безбједности.

Сложени међународни односи, тероризам, геополитичка, културна, религијска и цивилизацијска превирања, уз пратећу (све)моћ медија и глобализацијских токова – утичу на неопходност свеобухватног сагледавања савремене безбједности. Безбједоносна питања се морају широко и мултидисциплинарно сагледавати. Тако да и култура, уз друге сродне области, постаје један од аспеката интердисциплинарног проучавања студија безбједности. Иако су студије безбједности дуго представљале поддисциплину и изучавале се у оквиру међународних односа, услед комплексних савремених проблема – израсле су у посебну дисциплину која се мора мултидисциплинарно и синергетски сагледавати. Тако да се предмет традиционалних студија безбједности са војног аспекта проширио и на нове димензије, попут: економије, политике, екологије, друштвених питања, и не мање значајног – културе. Данас је засту-

пљена доминантнија културна концепција безбједности, јер безбједоносна култура као дисциплина, добија на значају, и доприноси међусобном разумијевању безбједоносних актера и пружа смјернице за управљање процесима савремене безбједности. Култура има ресурсе за конструисање организованих стратегија акције.

У књизи је истакнут и стратешки приступ у геополитици, концепт меке моћи. А што подразумева посебан сет мјера заснован на култури, вриједностима и идејама, које треба да дјелују на нечије понашање. Култура је због структуралне повезаности са остваривањем моћи, заступљена у стратегијама безбједности кључних Западних актера. Културом се детерминишу модели различитих безбједоносних изазова, попут тероризма, вјерског фундаментализма или пак, културних конфликта. Секуритизација подразумева наглашавање значаја неког феномена, појаве или проблема са аспекта безбједности.

Како у закључку др Ињац истиче: „Анализа културе безбједности, показала је да се она мијења, али и да може да мијења, када се елементи културе користе са планском намјеном“. Јер сходно својим својствима, култура има симболичку вриједност за безбједност, која се огледа најмање у три димензије: култура као стратешки ресурс, као инструмент и као систем. Мада писана искључиво на основу Западних научних домета, истраживања, стратегија и погледа на међународну безбједност – ова вриједна књига представља корисно штиво за област безбједоносних студија у региону и шире. Овом својом другом књигом, уз претходну “Социолошки аспекти савременог тероризма у Европи” (2011), др Оливера Ињац се са правом високо позиционира у академским, професионалним и безбједоносним круговима у региону и шире. О чему говоре и бројне успјешне презентације, предавања, излагања на конгресима и учешће на значајним европским и свјетским скуповима из области безбједности и међународних односа. Научна, стручна и лаичка јавност ће препознати уложени труд, вријеме и значај вриједности једне овако квалитетне и свеобухватне студије “Безбједносне студије и култура безбједности” – која тежи и успијева да истакне улогу културе у обликовање безбједоносне парадигме у 21. вијеку.